

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2018 оны 5 дугаар
сарын 2-ны өдөр

Дугаар 120

Улаанбаатар
хот

Хөтөлбөр батлах тухай

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн 10.3-т заасныг үндэслэн Төрөөс иргэний нисэхийн салбарт 2020 он хүртэл баримтлах бодлого, Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030, Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Ерөнхий зориулалтын нисэхийг хөгжүүлэх хөтөлбөр”-ийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж, биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Зам, тээврийн хөгжлийн сайд Ж.Бат-Эрдэнэд даалгасугай.

3. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг жил бүр Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд, шаардагдах хөрөнгийг улсын болон орон нутгийн төсөвт тусгаж, гадаад улс, олон улсын байгууллагын зээл, тусламжид хамруулах, хувийн хөрөнгө оруулалтыг татах, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд санхүүжүүлэн хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг Зам, тээврийн хөгжлийн сайд Ж.Бат-Эрдэнэ, Сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатар, холбогдох сайд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Зам, тээврийн хөгжлийн сайд

У.ХҮРЭЛСҮХ

Ж.БАТ-ЭРДЭНЭ

Засгийн газрын 2018 оны 120 дугаар тогтоолын хавсралт

ЕРӨНХИЙ ЗОРИУЛАЛТЫН НИСЭХИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Хөтөлбөр боловсруулах үндэслэл, өнөөгийн байдал

1.1. Эрх зүйн үндэслэл

Улсын Их Хурлын 2013 оны 18 дугаар тогтоолоор баталсан “Төрөөс иргэний нисэхийн салбарт 2020 он хүртэл баримтлах бодлого”-д “Ерөнхий зориулалтын агаарын тээврийг хөгжүүлэх” зорилтыг тодорхойлсон.

Улсын Их Хурлын 2016 оны 19 дүгээр тогтоолоор баталсан “Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”-д “Гадаад, дотоод худалдааны тээврийн зардлыг бууруулах, хугацааг багасгах, аймаг болон томоохон сумдын нисэх буудлыг хөгжүүлэх, ерөнхий зориулалтын агаарын тээврийг хөгжүүлэх, Хөшигийн хөндийн олон улсын нисэх буудлыг барьж дуусгах” гэж тодорхойлсон.

Улсын Их Хурлын 2016 оны 45 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т “Жижиг нисэх онгоц, нисдэг тэрэгний зах зээлийг хөгжүүлж, гамшгаас хамгаалах, хүнс, хөдөө аж ахуй, эрүүл мэндийн түргэн тусламжийн үйлчилгээ, иргэний агаарын тээвэр, аялал жуулчлалын чиглэлээр ашиглана.” гэсэн зорилтыг тусгасан.

Ерөнхий зориулалтын нисэхийн үйл ажиллагаанд иргэний нисэхийн 9 багц дүрмийг мөрдөж байгаа ч хуулиар тодорхой зохицуулаагүй тул ерөнхий зориулалтын нисэхийн эрх зүйн орчныг хуульчлах шаардлагатай байна.

Манай улс Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулиар зөвхөн зорчигч тээврийн агаарын хөлөг, түүний сэлбэгийг татвараас чөлөөлж байгааг өөрчилж, ерөнхий зориулалтын агаарын хөлөг, тэдгээрийн сэлбэгийг мөн татвараас чөлөөлөх, хөнгөлөх эрх зүйн орчныг бүрдүүлснээр тус салбарын хөгжлийг дэмжих чухал алхам болно.

1.2. Өнөөгийн байдал

Ерөнхий зориулалтын нисэхийн салбарыг уул уурхайн компанийн захиалгат нислэг, агаараас зураг авалт, эмнэлгийн яаралтай тусламж, зам, тээврийн сүлжээний эргүүл, хяналт, ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх эргүүл, эрэн хайх, авран туслах ажиллагаа, хөдөө аж ахуй, хортон шавьж устгал, ан амьтны тооллого, тэдгээрийн нүүдэл, суурьшлын судалгаа, цаг агаарын тандалт, судалгаа, агаар, хүрээлэн буй орчны тандалт, аялал жуулчлал, эйр такси, бизнесийн болон хувийн нислэг зэрэг олон чиглэлээр хөгжүүлэх нь нийгэм, эдийн засгийн чухал ач холбогдолтой юм.

Монгол Улсад ерөнхий зориулалтын нисэхийг хөгжүүлэх бодлогыг тодорхойлж, эрх зүйн зохицуулалтыг бүрдүүлэх, дэд бүтэц барьж байгуулах ажлууд эхлэл төдий байна.

Энэ салбарыг өргөжүүлэн хөгжүүлэхийн тулд эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох, дэд бүтцийг сайжруулах, нисэгч, инженер, техникийн ажилтан бэлтгэх, агаарын хөлгийн засвар үйлчилгээ, шатахуун хангамжийн сүлжээг бүрдүүлэх зэрэг Монгол орны газар нутаг, нийгэм, эдийн засгийн бүхий л салбарыг хамарсан өргөн хүрээний бодлого, үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Иргэний нисэхийн салбарт 7 аж ахуйн нэгж, хувь хүн бага оврын нийт 17 агаарын хөлөг, нисдэг тэрэг улирлын чанартай үйл ажиллагаа явуулж, нисэгч бэлтгэдэг 1 хувийн нисэх клуб ажиллаж байна.

Өнөөгийн байдлаар орон нутгийн нисэх буудлууд ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгийн шатахууныг хангаж байгаа бөгөөд орон нутагт байнгын ажиллагаатай 10, нөөц 12 нисэх буудал байгаагийн 19 нь Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын харьяанд, 3 нь хувийн нисэх буудал байна.

Томоохон сум, суурин газарт ашиглаж байсан нислэгийн зурвас, хөдөө аж ахуйн болон захиалгат нислэгийн хөөрч буух зурвас, талбайн нийт 116 байршлыг судлан тогтоосон. Эдгээр байршилд техникийн засвар, үйлчилгээ, шатахуун хангамжийн сүлжээ, хамгаалалтын зурвас, хашаа байгуулж, тэмдэг, тэмдэглэгээ хийж нислэгийн аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангаснаар ерөнхий зориулалтын дэд бүтцийн сүлжээг бий болгох боломжтой юм.

Манай улстай хүн амын тоо ойролцоо буюу 4.7 сая хүн амтай, газар нутгийн хэмжээгээр манайхаас 15 дахин бага Шинэ-Зеланд Улсад 4900 гаруй ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгөөр ерөнхий зориулалтын нисэхийн үйл ажиллагаа явуулж байна.

Ерөнхий зориулалтын нисэхийн үйлдвэрлэгчдийн холбооны судалгаагаар 2016 оны жилийн эцсийн байдлаар дэлхий даяар 416.0 мянга гаруй ерөнхий зориулалтын агаарын хөлөг ашиглаж байна. Эдгээрээс АНУ-д 210.0 мянга, Европын Холбооны нутаг дэвсгэр дээр 140.0 мянга гаруй ерөнхий зориулалтын агаарын хөлөг нислэг үйлдэж, 1.1 сая ажлын байр бий болгож, дэлхийн эдийн засагт 219.0 тэрбум доллар оруулсан гэсэн тооцоо, судалгаа гарчээ.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт

2.1. Ерөнхий зориулалтын нисэхийн эдийн засаг, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, дэд бүтцийн сүлжээг бий болгох, төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, хувийн хэвшил, иргэдийн оролцоог дэмжих, салбар хоорондын уялдааг хангах замаар ерөнхий зориулалтын нисэхийг хөгжүүлж, улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд бодит үр нөлөө үзүүлэхэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

2.2. Хөтөлбөрийн зорилгын хүрээнд дараах зорилтуудыг дэвшүүлж байна:

2.2.1. ерөнхий зориулалтын нисэхийг хөгжүүлэх эдийн засаг, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх;

2.2.2. ерөнхий зориулалтын нисэхийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх, нийгэм, эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх;

2.2.3. ерөнхий зориулалтын нисэхэд ашиглах агаарын зайн зохицуулалт, аюулгүй ажиллагаа, зохион байгуулалтыг сайжруулах;

2.2.4. ерөнхий зориулалтын нисэхийн салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх тогтолцоог бүрдүүлэх;

2.2.5. бага оврын агаарын хөлгийн үйлдвэрлэл, засвар, үйлчилгээний сүлжээг бий болгох;

2.2.6. ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгийн шатахуун хангамжийн сүлжээг бий болгох;

2.2.7. иргэд хувийн хэрэгцээндээ агаарын хөлөг ашиглахыг дэмжин хөгжүүлэх.

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилтыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

3.1. Ерөнхий зориулалтын нисэхийг хөгжүүлэх эдийн засаг, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх зорилтын хүрээнд:

3.1.1. Иргэний нисэхийн тухай хууль болон Иргэний нисэхийн багц дүрэм, журамд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж ерөнхий зориулалтын нисэхийн эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох;

3.1.2. ерөнхий зориулалтын нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, үнэмлэхжүүлэх, нислэгийн захиалга, төлөвлөлтийг хялбаршуулах, нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний дүрэм, журмыг боловсронгуй болгох;

3.1.3. холбогдох төрийн байгууллага болон ерөнхий зориулалтын нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэгч, бусад оролцогчийн аюулгүй байдал, аюулгүй ажиллагааны шаардлага, эрх, үүрэг, хариуцлагын тогтолцоог бий болгох;

3.1.4. ерөнхий зориулалтын нисэхийн агаарын хөлөг ашиглах төрийн байгууллага болон салбар хоорондын үйл ажиллагааны уялдаа холбоог хангах;

3.1.5. ерөнхий зориулалтын нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд түрээс, хөнгөлөлттэй зээл зэрэг санхүү, хөрөнгө оруулалтын дэмжлэг үзүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх;

3.1.6. иргэд хувийн хэрэгцээндээ зориулан агаарын хөлөг, нисдэг тэрэг авч ашиглахад татварын дэмжлэг үзүүлэх асуудлыг судлан шийдвэрлүүлэх;

3.1.7. ерөнхий зориулалтын нисэхэд ашиглах газрын хэмжээ, байршлыг орон нутгийн эрх бүхий байгууллагатай хамтран тогтоож, газрын төлбөрийн хэмжээг бууруулах, чөлөөлөх зохицуулалтыг бий болгох асуудлыг судлан шийдвэрлүүлэх;

3.1.8. ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгөөр алслагдсан сум, суурин газарт агаарын тээврийн үйлчилгээ үзүүлэх тогтолцоог бий болгох.

3.2. Ерөнхий зориулалтын нисэхийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх, нийгэм, эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх зорилтын хүрээнд:

3.2.1. Улаанбаатар хотын Олон улсын нисэх онгоцны шинэ буудлыг ашиглалтад оруулж, "Чингис хаан" олон улсын нисэх буудлыг нүүлгэн

шилжүүлсний дараа одоогийн нисэх буудлын барилга байгууламжийн зохих хэсгийг ерөнхий зориулалтын нисэхийн төв болгон өөрчлөн зохион байгуулах;

3.2.2. орон нутаг дахь ашиглагдахгүй болсон нисэх буудал, агаарын хөлөг хөөрч, буух зурвас, талбайг сэргээн сайжруулж, ерөнхий зориулалтын нисэхэд ашиглах;

3.2.3. барилга байгууламжийн дээвэр, хот, суурин газрын талбайд вертодром байгуулах, ашиглах үйл ажиллагааны норм, стандартыг баталж, хэрэгжүүлэх;

3.2.4. хот, суурин газар, суурьшлын бүсэд нийтийн хэрэгцээнд ашиглах вертодром байгуулах;

3.2.5. ерөнхий зориулалтын агаарын хөлөг хөөрч, буух зурвас, вертодром барьж байгуулахад улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт, төр, хувийн хэвшлийн түншлэл болон хувийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжих.

3.3. Ерөнхий зориулалтын нисэхэд ашиглах агаарын зайн зохицуулалт, аюулгүй ажиллагаа, зохион байгуулалтыг сайжруулах зорилтын хүрээнд:

3.3.1. ерөнхий зориулалтын нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний үүрэг, хариуцлагыг боловсронгуй болгох;

3.3.2. ерөнхий зориулалтын нислэгийн үйл ажиллагаанд ашиглах агаарын зайн зохицуулалтыг сайжруулах, ашиглалтыг хялбаршуулах;

3.3.3. хяналтгүй агаарын зайн мэдээллийг хэрэглэгчид мэдээлэх тогтолцоог бий болгох, холбогдох баримт бичиг, гарын авлагаар хангах;

3.4. Ерөнхий зориулалтын нисэхийн салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх тогтолцоог бүрдүүлэх зорилтын хүрээнд:

3.4.1. хувийн нисэгч бэлтгэх анхан шатны сургалтын тогтолцоог бүрдүүлж, улмаар ерөнхий зориулалтын нисэхийн дэд бүтцэд суурилсан, олон улсын стандарт шаардлага хангасан, бүс нутгийн хэмжээнд сургалт зохион байгуулах хүчин чадал бүхий сургалтын төв байгуулах;

3.4.2. Ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгийн нисэгч, инженер, техникийн ажилтныг гадаад, дотоодод бэлтгэх ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх;

3.4.3. Хувийн нисэх клуб, сургалтын байгууллагыг дэмжих.

3.5. Бага оврын агаарын хөлгийн үйлдвэрлэл, засвар, үйлчилгээний сүлжээг бий болгох зорилтын хүрээнд:

3.5.1. олон улсын иргэний нисэхийн дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх, өөрийн орны нөхцөлд тохирсон бага оврын агаарын хөлөг угсрах, үйлдвэрлэхэд урт хугацаатай, хөнгөлөлттэй зээл болон бусад төрлийн санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх асуудлыг судлан шийдвэрлүүлэх;

3.5.2. бага оврын агаарын хөлөг угсрах, үйлдвэрлэх, туршилт баталгаажуулалт хийх, засвар, үйлчилгээний төвүүд байгуулах;

3.5.3. томоохон хот, суурин газар, орон нутагт ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгийн засвар, үйлчилгээний төв байгуулахыг дэмжиж, сүлжээ бий болгох;

3.5.4. агаарын хөлгийн сэлбэг, тоног төхөөрөмжийн хангамж, үйлчилгээний сүлжээ бий болгох.

3.6. Ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгийн шатахуун хангамжийн сүлжээг бий болгох зорилтын хүрээнд:

3.6.1. ерөнхий зориулалтын агаарын хөлөгт ашиглах **авгаз** болон бусад төрлийн шатахууныг олон эх үүсвэрээс нийлүүлэх боломж бүрдүүлэх;

3.6.2. томоохон хот, суурин газар, орон нутагт ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгийн шатахуун хангамжийн сүлжээ байгуулахыг дэмжих.

3.7. Иргэд хувийн хэрэгцээндээ агаарын хөлөг ашиглахыг дэмжин хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд:

3.7.1. иргэний хувийн хэрэгцээнд ашиглах бага оврын агаарын хөлөг, нисдэг тэрэгт тавигдах стандарт, шаардлагыг тогтоож, холбогдох эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох;

3.7.2. агаарын хөлөг худалдан авах, түрээслэхэд урт хугацаатай хөнгөлөлттэй зээл болон бусад төрлийн санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх асуудлыг судлан шийдвэрлүүлэх;

3.7.3. хяналтгүй агаарын зайд нислэг үйлдэх агаарын хөлгийн холбоо, навигацийн төхөөрөмжийн шаардлагыг боломжит хамгийн бага түвшинд байлгах зохицуулалтыг хийх.

Дөрөв. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, хүрэх үр дүн, шалгуур үзүүлэлт

4.1. Хөтөлбөрийг 2018-2022 онд хэрэгжүүлнэ.

4.2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр дараах үр дүнд хүрнэ:

4.2.1. Хөтөлбөрийн 1 дүгээр зорилтыг хэрэгжүүлснээр ерөнхий зориулалтын нисэхийг хөгжүүлэх эрх зүйн зохицуулалт сайжирч, аж ахуйн нэгж, иргэд ерөнхий зориулалтын нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх зүй, эдийн засгийн таатай орчин бүрдэнэ.

4.2.2. Хөтөлбөрийн 2 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлснээр бага оврын агаарын хөлгийн хөөрч буух зурвас, вертодромын тоо нэмэгдэж, аялал жуулчлал, уул уурхай, бизнесийн нислэг болон эйр такси үйлчилгээ өргөжиж, эдийн засагт иргэний нисэхийн салбарын үзүүлэх бодит үр ашиг өснө.

4.2.3. Хөтөлбөрийн 3 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлснээр ерөнхий зориулалтын нислэгийн агаарын зайн зохион байгуулалт, зохицуулалт сайжирч, эрх зүйн орчин боловсронгуй болно.

4.2.4. Хөтөлбөрийн 4 дүгээр зорилтыг хэрэгжүүлснээр ерөнхий зориулалтын нисэхийн дэд бүтцэд суурилсан, олон улсын стандарт, шаардлагыг хангасан, бүс нутгийн хэмжээнд сургалт зохион байгуулах, хүний нөөцийг бэлтгэх тогтолцоо бүрдэнэ.

4.2.5. Хөтөлбөрийн 5 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлснээр дотоодод бага оврын агаарын хөлөг угсралт, үйлдвэрлэл хөгжиж, засвар, үйлчилгээний сүлжээ өргөжин хөгжих нөхцөл бүрдэнэ.

4.2.6. Хөтөлбөрийн 6 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлснээр ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгийн шатахуун хангамжийн сүлжээ бий болно.

4.2.7 Хөтөлбөрийн 7 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлснээр иргэд хувийн хэрэгцээнд агаарын хөлөг авч ашиглах, тээвэрлэлтийн эрэлт хэрэгцээгээ хангах боломж бүрдэж, хувь хүн төдийгүй хувийн хэвшлийн бизнесийн нислэг өргөжиж, орчин үеийн үйлчилгээний шинэ төрлүүд бий болно.

4.3. Хөтөлбөрийн үр дүнг дараах үндсэн шалгуур үзүүлэлтээр үнэлнэ:

№	Шалгуур үзүүлэлт	Нэгж	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин
			2018	2022
1.	Гадаад, дотоодын болон хувийн хөрөнгө оруулалт	сая. төг	1,025.0	10,000.0
2.	Ерөнхий зориулалтын агаарын хөлгийн нисэгч	тоо	31	100
3.	Бага оврын агаарын хөлөг	тоо	17	35
4.	Эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх, онцгой байдлын үед ашиглах хөөрч, буух зурвас, вертодром	тоо	3	10
5.	Байнгын болон түр хөөрч, буух зурвас, вертодром, аэродром	тоо	20	116
6.	Хяналтгүй агаарын зайд үйлдэх нислэг	цаг	125	800
7.	Алслагдсан сумдын чиглэлд үйлдэх нислэг	цаг	176	3500
8.	Уул уурхайн нислэг	тоо	1130	2850
9.	Бэлтгэх хүний нөөц	тоо	8	130
10.	Сургалтын байгууллага	тоо	13	25

11.	Агаарын хөлгийн засвар, үйлчилгээний төв	тоо	12	60
12.	Агаарын хөлгийн шатахуун хангамжийн төв	тоо	3	30
13.	Хувийн нисэгчийн үнэмлэх эзэмшигч	тоо	17	150

4.4. Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хөтөлбөрийн зорилтот түвшинг жил бүр шалгуур үзүүлэлт бүрээр тогтооно.

Тав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хөрөнгийн эх үүсвэр

5.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг дараах эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ:

5.1.1. улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө;

5.1.2. хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт, хандив, тусламж;

5.1.3. олон улсын байгууллага, гадаадын зээл, тусламж болон төсөл, хөтөлбөрийн санхүүжилт;

5.1.4. бусад.

Зургаа. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

6.1. Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд жил бүр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, тайланг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт хүргүүлнэ.

6.2 Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжид үндэслэн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон шаардлагатай бусад арга хэмжээ авна.